

Asia: VN/538/2019-422

Ehdotukset jätealan asetuksiksi (EU:n jätesäädöspaketti)

Jätehuollon järjestämistä koskevat yleiset vaatimukset (luku 2)

- Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetun jäteasetuksen luvusta 2 ja sen perusteluista.

Jätehuollon järjestämistä koskevat yleiset vaatimukset (luku 2)

10 § Jätteen keräys

Jätteen alkukeräyksessä yhtenäisillä symboleilla-, esitystavalla- ja lajitteluohjeilla voidaan tukea asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Vastuullisilla toimijoilla tulee kuitenkin olla päätösvalta kussakin tilanteessa vaikuttaviksi ja toimiviksi toteamistaan käytännöistä.

Jätteiden erilliskeräys ja hyödyntäminen (luku 4)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetun jäteasetuksen luvusta 4 ja sen perusteluista

-

Kirjanpito jätteistä, siirtoasiakirja ja viranomaiselle toimitettavat tiedot (luku 5)

- Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetun jäteasetuksen luvusta 5 ja sen perusteluista.

41 § Siirtoasiakirjaan merkittävät tiedot

Asetusehdotuksen 41 §:ssä ehdotetaan siirtoasiakirjoihin merkittäviin tietoihin lisättäväksi uusia tietoja, mm. ajoneuvon rekisteritunnus. Asetusehdotuksesta tai sen perustelumistiosta ei käy ilmi perusteluita ajoneuvon rekisteritunnuksen merkintävaatimukselle. Siirtyminen jätelain 121 a §:n edellyttämällä tavalla sähköisiin siirtoasiakirjoihin on paristojen ja akkujen keräysjärjestelmässä laajan jakelijan vastaanottovelvollisuuden vuoksi erittäin haastava toteuttaa. Tuhansista kappaletavarana jakelijan pisteistä noudettavien erilaisten SE-laiteromujen kuljetukseen osallistuu useampi ajoneuvo ennen niiden päätymistä asianmukaiseen käsittelyyn laitetyypeittäin. Paristojen-

ja akkujen noutopisteitä erilaisine valmiuksine laatia siirtoasiakirjoja on n. 13 000 kappaletta, mikä poikkeaa merkittävästi hallituksen jätelakiesityksen 40/2021 vp s. 53 esitetystä arviosta, jonka mukaan siirtoasiakirjavelvollisuus koskisi ”muutamaa tuhatta jätteen haltijaa/käsittelijää”.

Käytännössä siirtoasiakirjat on tällä hetkellä paristojen ja akkujen erilliskeräysjärjestelmässä yhdistetty kuljetuspalvelut toteuttavien yritysten rahtikirjoihin, ja ne laaditaan noutotilauksen yhteydessä vähintään vuorokausi etukäteen hetkenä, jolloin ajoneuvon rekisterinumero ei ole tiedossa. Siirtoon voi myös osallistua useita ajoneuvoja, eikä tietoja kuljetuksen aikana pystytä sähköisesti siirtoasiakirjoihin täydentämään. Koska siirtoasiakirjan laatimisen laiminlyönti on laiminlyöntimaksulla sanktioitu teko, esitämme että mikäli ajoneuvon rekisteritunnuksen edellyttämiselle ei ole painavaa perustetta, muutetaan sen merkitsemisvelvollisuus vapaaehtoiseksi.

Muut asetuksen säännökset

- Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetun jäteasetuksen muista säännöksistä ja niiden perusteluista.

-

Valtioneuvoston asetukset ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta, PCB-laitteistojen käytön rajoittamisesta ja PCB-jätteen käsittelystä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta sekä viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetuista muutoksista ympäristönsuojelusta, PCB-laitteistojen käytön rajoittamisesta ja PCB-jätteen käsittelystä sekä viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annettuihin asetuksiin sekä niiden perusteluista.

-

Valtioneuvoston asetus kaatopaikoista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetuista muutoksista kaatopaikka-asetukseen sekä niiden perusteluista.

-

Valtioneuvoston asetus pakkauksista ja pakkausjätteistä

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetusta pakkaus- ja pakkausjäteasetuksesta ja sen perusteluista.

-

Valtioneuvoston asetukset käytöstä poistettujen renkaiden erilliskeräyksestä ja hyödyntämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta, sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta, paristoista ja akuista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta sekä romuajoneuvoista sekä vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta ajoneuvoissa annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ehdotetuista muutoksista käytöstä poistettujen renkaiden erilliskeräyksestä ja hyödyntämisestä, sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta, paristoista ja akuista sekä romuajoneuvoista sekä vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta ajoneuvoissa annettuihin asetuksiin ja niiden perusteluista.

Seuraavat kommentit koskevat paristoista ja akuista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamista:

2 § Määritelmät

Asetuksen 520/2014 2 §:n 1 momentin 10 kohtaan sisältyvää tuottajan määritelmä ei ole ehdotettu muutettavaksi, vaikka se ei enää vastaa jätelakiin tehtyjen muutosten jälkeen tuottajan määritelmää. Ehdotamme näin ollen myös asetuksen ko. kohdan muuttamista jätelakia vastaavaksi.

5 § Erilliskeräystä koskevat yleiset vaatimukset

Jätelain 47 §:n mukaisesti muu toimija kuin tuottaja saa tarjota uudelleenkäyttöön tai sen valmisteluun liittyviä palveluita ilman yhteistyötä tuottajan kanssa. Asetusluonnoksen 5 §:n mukaan tuottajan järjestämässä vastaanotto paikassa ennen romun kuljetusta muualle on varattava uudelleenkäyttöä harjoittaville yrityksille ja yhteisöille tasapuolinen mahdollisuus laitteiden toimintakunnon arviointiin ja hankintaan. Huomioiden jätelain 11 §:n tuottajan ko. toiminteen itse järjestämistä koskeva rajaus. Viimeisen käyttäjän dataa mahdollisesti sisältävien laitteiden osalta katsomme, että varovaisuusperiaatteen mukaan tarpeellisesta tietoturvasta ja henkilötietojen salaamisesta huolehtimiseksi ko. laitteiden uudelleenkäytön valmistelu tulee tuottajalle sallia myös muualla kuin vastaanottopisteessä. Tämän olisi hyvä käydä ilmi myös asetustekstissä.

11 a § Tuottajien maksuosuudet

Moduloiduilla tuottajien maksuosuuksilla voi olla merkitystä tuotteiden ympäristöominaisuuksien ja ympäristövaikutusten hallinnassa mutta pidämme ratkaisevan tärkeänä sitä, että ekomodulaatio perustuu nimenomaan kansainvälisesti yhdenmukaistettuihin kriteereihin.

Pykälän kohta 9) maksuosuuksien perusteiden kriteereistä voisi mielestämme muokattuna kuulua seuraavasti: ”maksuosuuksien perusteina käytettävät kriteerit ovat laitevalmistajien yleisesti käyttämiä, julkisia, läpinäkyviä ja selkeästi tuotekohtaisesti todennettavissa olevia”.

15 b § Omavalvonta

Asetukseen on lisätty tarkemmat säännökset jätelain 53 a §:ssä tarkoitetun tuottajan omavalvontasuunnitelman sisältövaatimuksista, omavalvontaa koskevan ulkopuolisen tarkastuksen ajankohdasta sekä tarkastajan pätevyysvaatimuksista. Ulkopuolisen tarkastajan tekemä tarkastus

ehdotetaan tehtäväksi vähintään joka kolmas vuosi. Omavalvontamekanismien käyttöönottoa koskeva vaatimus perustuu jätedirektiivin 8 a artiklan 3 kohdan d alakohtaan, jossa säännöllisiä riippumattomia tarkastuksia vaaditaan edellyttäväksi tukemaan omavalvontamekanismeja tarvittaessa. Esitettyjen vaatimusten mukainen omavalvonta luo jo itsessään säännöllisen ja suunnitelmallisen valvontamekanismin sen varmistamiseksi, että tuottajavastuuta koskevat velvoitteet tulevat hoidetuiksi, ja että tuotettu tieto on luotettavaa. Omavalvontasuunnitelmien mukaisten toimien (riittävyden) tarkastaminen kuuluu Pirkanmaan ELY-keskukselle, jolle tuottajien tulee jätelain 54 §:n mukaan toimittaa tiedot omavalvontasuunnitelman mukaisista toimista kalenterivuositain tai useammin. Näin ollen näemme kohtuuttomaksi ja tarpeettomaksi asettaa riippumattoman ja ammattitaitoisen henkilön suorittama tarkastus tehtäväksi automaattisesti 3 vuoden välein, etenkin koska säännöllistä tarkastusta ei ole edellytetty teetettäväksi sen enempää jätedirektiivissä kuin jätelaissa. Asetusehdotuksen perustelumuiotioon ei myöskään sisälly perusteluja siitä, mikä tarve edellyttäisi automaattisia säännöllisiä tarkastuksia. Mikäli ennakkoon määritellyin välein toteutettavalle säännölliselle tarkastukselle ei ole perusteltua tarvetta, pitäisi asetuksen 15 b §:n 2 momenttia muuttaa mielestämme sen ensimmäisen virkkeen osalta seuraavasti:

Ulkopuolisen tarkastajan tulee tarkastaa edellä 1 momentissa tarkoitetut omavalvontaa koskevat toimet tarvittaessa Pirkanmaan ELY-keskuksen vaatimuksesta. vähintään joka kolmas vuosi.

15 c § Tuottajien maksuosuudet

Kiitämme siitä, että tuottajien maksuosuuksien määrittämistä ei ole kytketty tuottajayhteisön hallinnollisten kustannusten osalta tuottajien markkinoille saattamien tuotteiden määrään, vaan määrittämisessä voidaan tarvittaessa käyttää myös muita perusteita. Tämä mahdollistaa tuottajien tasapuolisen kohtelun maksuosuuksia määritettäessä.

21 § Seurantatietojen ilmoittaminen

Pidämme erittäin tervetulleena sitä, että tuottajayhteisölle asetettua seurantatietojen toimittamisen määräaika pidennetään ja yhdenmukaistetaan eri tuottajavastuualojen kesken siten, että seurantatiedot tulee ilmoittaa Pirkanmaan ELY-keskukselle vuosittain kesäkuun loppuun mennessä. Tämä keventää eri tuottajavastuualoilla vastuussa olevien tuottajien hallinnollista taakkaa.

23 § Yhteistyö ja tiedonvaihto Euroopan unionin muiden jäsenvaltioiden kanssa

Pidämme erittäin kannatettavana ehdotusta siitä, että Pirkanmaan ELY-keskuksen tulee julkaista verkkosivuillaan linkit toisten jäsenvaltioiden tuottajarekistereihin. Tämä helpottaa merkittävästi suomalaisten etämyyjien mahdollisuuksia hoitaa tuottajavastuu niissä Euroopan unionin jäsenmaissa, joiden käyttäjille he myyvät paristoja ja akkuja. Tuottajien työtä helpottaisiin myös se, että tuottajarekistereihin ohjaavien linkkien lisäksi verkkosivuille sisällytettäviin tietoihin lisättäisiin suorat linkit tuottajavastuuta valvovan viranomaisen sivuille. Pidemmällä tähtäimellä eri Euroopan unionin jäsenmaiden kansalliset tuottajarekisterit voisi olla hyvä harmonisoida ja yhdistää EU-tason rekisteriksi, mikä myös tehostaisi eri jäsenmaiden viranomaisten valvontayhteistyötä ja tiedonvaihtoa.

Rengasasetuksesta

4 B §

Pitäisi olla niin, että valvova viranomainen tarkastaa ei ulkopuolinen osapuoli. (ei löydy osaamista) Ehkä jonkun osa-alueen voi viranomainen voisi pyytää ulkopuolisen tarkistamaan, jos ei heillä riitä osaamista.

5 § Selvitys taloudellisista järjestelyistä ja toimintasuunnitelma uudelleenkäytön ja jätehuollon järjestämiseksi

Selvitykseen riittävästä taloudellisista järjestelyistä on sisällytettävä viimeksi päättyneen tilikauden vahvistettu tilinpäätös, alkaneen tilikauden talousarvio sekä tarvittaessa välintilinpäätös tai tilinpäätösennuste. Jos mainittuja asiakirjoja ei voida toimittaa, riittävät taloudelliset järjestelyt on osoitettava luotettavasti muulla tavoin. Talousarvio ei kerro tässä kohtaa mitään ja on vaan heikko arvaus. Mielestämme talousarvion voisi jättää kokonaan pois.

9 § Seurantatietojen ilmoittaminen

6) tiedot jätelain 53 a §:n 1 momentissa [ja tämän asetuksen 4 b §:ssä] tarkoitetun omavalvontaa koskevan suunnitelman edellyttämistä toimista ja riippumattomista tarkastuksista. Mielestämme termi riippumattomat eivät kuulu tänne. Pelkkä ”tarkastuksista” on riittävä.

Romuajoneuvoista

Asetusluonnoksen 11 b §:ssä säädetään jätelain 53 a §:ssä tarkoitetusta tuottajan omavalvonnasta. Jätelain mukaan omavalvontaa koskevat toimet tulisi tarvittaessa tarkastuttaa ulkopuolisella, riippumattomalla ja ammattitaitoisella taholla. Asetusluonnoksessa esitetään, että kyseinen tarkastus tulisi suorittaa vähintään joka kolmas vuosi. Näkemyksemme mukaan asetusluonnoksessa ehdotettu tarkastusvelvollisuus olisi liioiteltu ja aiheuttaisi tuottajille tarpeettomia kustannuksia. Jätelaissa säädetty tarkastuksen suorittaminen tarvittaessa on riittävä ja oikeasuhtainen vaatimus tuottajien omavalvonnan laadun varmistamiseksi.

Tuottajien maksuosuuksista tuottajayhteisössä säädetään asetusluonnoksen uudessa 11 c §:ssä. Säännöksen mukaan hallinnollisia maksuja määritettäessä voidaan käyttää myös muita perusteita kuin jätelain 63 a §:n 1 momentissa tarkoitettua tuottajan markkinoille saattamien tuotteiden määrää. Ehdotettu säännös on erittäin perusteltu. Tuottajayhteisön hallinnolliset kustannukset eivät liity jätehuollon järjestämiseen, vaan aiheutuvat muun muassa laskutuksesta, tietojen keräämisestä, neuvonnasta ja informaation jakamisesta. Hallinnolliset kustannukset eivät näin ollen ole riippuvaisia jäsenen koosta tai markkinoille saattamista tuotteista. Jäsenille tarjottujen neuvontapalveluiden ja ohjeiden osalta kustannukset ovat käytännössä sitä vastoin korkeammat pienten jäsenten kohdalla, joiden tarve näille palveluille on suurempi.

Hallinnollisia maksuja määrittäessä tulisi asetusluonnoksen mukaan joka tapauksessa huomioida se, ettei niiden osuus ole kohtuuttoman suuri suhteessa jäsenen markkinoille saattamien ajoneuvojen määrään ja niiden jätehuollosta ja muista tuottajavastuuelvoitteista johtuviin maksuihin. Kuten edellä on todettu, hallinnollisilla kustannuksilla ei ole juurikaan liityntää näihin kustannuksiin. Hallinnollisten maksujen kohtuullisuutta arvioitaessa tulisikin kiinnittää huomiota niihin tuottajayhteisön kustannuksiin, joihin ne liittyvät. Paras tieto näistä kustannuksista on tuottajayhteisöillä, joten niille tulee jättää riittävästi harkintavaltaa hallinnollisten maksujen

suuruuden suhteen. Hallinnollisten maksujen – kuten kaikkien muidenkin tuottajayhteisön keräämien maksujen – tavoitteena on kokonaisuutena arvioituna oikeudenmukainen ja tasapuolinen kustannusten jakautuminen tuottajayhteisön jäsenten kesken. Tämä toteutuu jo tällä hetkellä hyvin niin Suomen Autokierrätys Oy:n kuin muidenkin Suomessa toimivien tuottajayhteisöjen jäsenlaskutuksissa.

Asetusluonnoksen 13 §:n ja 17 §:n mukaisten vuosittaisten selvitysten ja seurantatietojen toimittamisen määräaika esitetään pidennettäväksi huhtikuun lopusta kesäkuun loppuun. Määräajan pidennys on perusteltu ja helpottaa tuottajien työtä tietojen keräämisessä.

Muuta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne muista mahdollisista jätealan asetuksiin liittyvistä asioista.

-

Silvennoinen Arto
Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta